

Viety hankereitin
18/4/2007 mk

R a a s e p o r i 1969

Jatta Mikkola

Kesäkuu 1969

ETELÄINEN ESILINNA

Vrt. ko. vuo- Kesäkuussa 1969 jatkettiin v:sta 1960 tehtyjä kaivauksia eteläisessä
sien kaivaus- esilinnassa ja sen eteläpuolella. Esilinnasta poistettiin kaivinkoneel-
kertomukset la täyttemaata siten, että alkuperäisen kovan hiesu-, moreeni- ja savi-
maan pintaan jäi ohut täyttemaakerros siihen kylvettävää ruohikkoa var-
ten. Kalliopohja tavoitettiin vain esilinnan luoteiskulmassa uudelleen
muuratun läntisen kehämuurin juurella. Kallion pintaan jätettiin arviol-
ta 50 cm täyttemaata.

Kävi ilmi, että edellisen kesän koeojissa todetut pengerrykset olivat
näennäisiä. Suurin osa rinteestä oli vailla erikoispiirteitä. Päälinnan
pyöreän tornin eteläpuolella rinteessä oli humustäyttemaata niukasti.

Monin paikoin maan pintaan saakka oli palojätettä (tuhkaa, puuhiiltä),

Vrt. työse-
lost. 1937

joka oli todennäköisesti peräisin päälinnasta. Paikalta oli poistettu
täyttemaata v. 1937. Esilinnan kaakkoiskulmasta löytyi tiilimuurausta,

Vrt. kaivaus-
kert. 1961,
1968

joka maanpintaa ulottuvaa pohjoisreunaa lukuunottamatta oli aikaisemmin
tutkittujen pintakerrosten alla.

Kaivettiin esiin päälinnan eteläsiiven antura. Sen muodosti yksi runsaal-
la kovalla kalkkilaastilla muurattu harmaakivivarvi, joka ulkoni 40-80 cm
muurista. Osa kivistä oli lohkottuja. Tilkkeenä oli käytetty tiilenkappa-
leita ja pieniä kiviä. Muurinanturan päällä ja parin metrin matkalla sii-
tä etelään hiesumaan pinnassa oli kulttuurimaakerros, joka 10-20 cm pak-
su, idässä ohuempi. Se oli tummaa hiesusavea, seassa eläimenluita ja
tiiltä.

Esilinnan eteläisen kehämuurin jäljelläoleva vanha itäosa purettiin. Län-
sipäässä muuraus oli kovaa. Muurin keskiosa sortui purkamisvaiheessa it-
sestään. Itäpäässä laasti oli tasolle saakka suurelta osalta irron-
nut ja kivien väleissä oli mullansekaista puuhiiltä.

Vrt. kaivaus-
kert. 1968

Kävi selväksi edellisen kesän käsitys, että n. luotien 20 ja 17 (15) vä-

lillä muurin yläosa oli sementtilaastilla muuratusta harjasta alaspäin varhaista korjausmuurausta. Saman jakson alaosassa oli rippeitä vanhemmasta muurista, joka kuului samaan rakennusvaiheeseen n. luodin 17 (15) itäpuolisen osan kanssa. Laasti oli kauttaaltaan lähes samanlaista, keltävää kalkkilaastia. Vanhemmassa osassa se oli hauraampaa ja sen seassa oli tiilipilkkuja, saumakivinä tiilenkappaleita.

Puretun muurin alla oli puhdasta savea, sen alla n. tasolta alaspäin paalutusta. Muurin hyväkuntoinen alaosa jätettiin esilinnanpihan kaakkoiskulmassa paikalleen rakennuksen pohjan (tai tiiliuunin) tutkimisen takia.

Rakennuksen pohja eteläisen esilinnanpihan kaakkoiskulmassa. Pohja sijaitsi välittömästi esilinnan eteläisen kehämuurin ja esilinnanpihaa idässä rajaavan huoneen kulmauksessa. Rak. mest. Helmer Rosenqvist kertoi, että paikalla oli kaivettu 1930-luvulla. Mittauspiirustuksiin on merkitty tä-

1930-l.
piirust. ?
Vrt. kaivaus-
kert. 1961.
1968

hän kohtaan erillinen tiiliuuni. Vuosien 1961 ja 1968 koeojia eteläisen kehämuurin sisäreunassa ei tällä kohdalla voitu kaivaa pohjaan saakka rakennuksen pohjasta sortuneiden kivien takia.

1930-luvun kaivausten jäljiltä rakennuksen pohja oli vailla suojaavaa täytemaata, ja se oli päässyt pinnasta rappeutumaan.

Rakennuksen pohjan (tai tiiliuunin) koko oli m x m. Rakennelman pinnasta poistettiin irtonaiset harmaakivet ja niiden väläissä ollut mullansekainen hiili ja noki alapuolella olevaan laastipintaan ja osittain säilyneeseen tiilimuuraukseen saakka. Laastin pinta vietti etelään päin; se pääsi osittain tuhoutumaan poistettaessa kaivinkoneella eteläistä kehämuuria.

Rakennuksen pohjan pohjoireuna oli säilynyt eheänä. Se oli rakennettu samanlaisen soran päälle, jota oli kaikkialla rinteiden keskikohdassa. Alim-

Vrt. rak.poh-
ja metsikössä
linnan itä-
puolella 1968

maisena oli laastiseinämä, jossa oli selvä pyöreän hirren jättämä vaakasuora painallus. Laastiseinämän yläpuolella oli 2 varvia korkea, lohkoituista kivistä ja osittain tiilistä tehty seinämä. Tämän päällä oli pinnassa laastikerros ja rippeitä tiilimuurauksesta, joka oli päässyt rap-

peutumaan. Ehjinä säilyneet tiilet olivat kokoa 9 - 11 x 12,5 - 14 x 26 - 27,5 cm. Poikkeus: 9 - 9,5 x 14,5 - 15 x 28,5 - 29 cm.

Pohjoisseinämän ulkopuolella oli soran päällä tummaa täytesavea, jonka seassa tilkkeenä pieniä kiviä. Sen päällä oli hiekkaa, jonka päällä seinämän yläosaa vasten ohut multatäyte.

Rakennuksen pohjan länsireunaan oli 1968 kaivettu koeoja. Koeojan poikki ja sen länsipuolella oli rikkoutuneen muurauksen jäännöksiä: kovaa laastia, hiekansekaista tiilimurskaa, sen pinnassa ja alla puuhiiltä, luita ja suomuja. Tiilimurskan seassa oli kiveä ja tiilenkappaleita. Hiekansekainen tiilimurska ja puuhiili jatkuivat jatkuivat pitkälle länteen, kuten vuosien 1961 ja 1968 koeojista kävi ilmi.

Rakennuksen pohjan eteläreunassa oli tallella yksi runsaalla laastilla muurattu kivivarvi, jonka alla oli laastia, sen alla hiiltynyttä puuta ja sen alla hiekkaa, jolla tasoitettu kalteva maasto. Eteläreuna oli miltei kiinni eteläisessä kehämuurissa, ja niiden välinen kohta oli täynnä palojätettä ja rakennuksen pohjasta sortuneita kiviä ja laastia. Laasti oli samantapaista kellertävää kalkkilaastia kuin kehämuurin ja sen kanssa liitteessä olevan huoneen b muurin laasti.

Rakennuksen pohjan pinnassa oli runsaasti sulanutta tiiltä ja puuhiiltä sekä kymmenittäin pieniä savenkappaleita, jotka vaikuttivat seinätiivisteeltä. Tiilimurskan pinnasta humustäytetämaan alta rakennuksen pohjan länsipuolelta löytyi 6 cm x 42 cm x 43 cm kokoinen hypokaustijärjestelmään kuulunut kivilaatta, jonka keskellä pyöreä reikä ilmanvaihtoa varten.

Eteläisen esilinnan eteläpuolella oli poistetun muurin reunan lähellä ja koeojassa 1969 muurin alla laastikerros.

KAIVAUS ETELÄISEN ESILINNAN ETELÄPUOLELLA

Ennen esilinnan eteläisen kehämuurin itäpään purkamista kaivettiin sen edessä olevaan täytemaahan n. 12 m pitkä koeoja pohjois-etelä-suuntaan. Se ulottui muurista linnaan johtavan tien lävitse joenrantaniittyyn saakka ja sijaitsi muurissa olevan aukon kohdalla n. m muurin itäkulmasta.

Muurin ulkoreunassa oli v. 1961 kaivettu 1-2 m leveä koeoja pohjasaveen saakka. Sen eteläpuolella v:n 1969 ojassa oli ohuen humustäytemaan alla muurin sortunutta ulkopintaa, joka ulottui n. 3 m:n (5,5 m:m) päähän pystyssä säilyneestä muurista. 3 m:n pituinen muurinpinta oli kaatunut yhdellä kertaa. Tähän muuriinosaan kuuluneet kivet poistettiin koeojasta kaivausvaiheessa, jolloin muurin profiili näkyi selvästi ojan itäreunassa. Ojan länsireunassa oli vain hajanaisia kiviä täytemaan seassa. Kivien saumoissa oli tallella kellertävää laastia, samanlaista kuin pystyssä olevassa muurissa.

Kuvatun muuriinosan jatkeena oli n. 2,5 m:n matkalla kiviä, joita ei poistettu koeojasta. Nämä kivet olivat ehkä kuuluneet muurin harjaan, joka oli sortumisvaiheessa ollut muuri irtonaisempi. Kivien väleissä oli niukasti laastia, lisäksi ilmeisesti täytemaasta valunutta puuhiiltä, eläimenluita ja palanutta, murentunutta kiveä.

Kaatuneen muurin pinta vietti etelään kuten pohjasaven pinta. Kivien alla oli ohut tiilensekainen täytemulta, sen alla saven pinnassa n. 5 cm paksu laastikerros. Saveen kaivettiin 40 cm syvä kuoppa. Todettiin, että pinnassa savi likaista, syvemmällä puhtaampaa.

Tutkimusvaiheessa eteläisen kehämuurin pystyssä olevan osan purkamista jatkettiin muurin länsi- ja itäpäässä, jolloin keskiosa sortui täyttäen koeojan pohjoispään.

Koeojan eteläosassa jatkui tiilensekainen humustäytemaa, jonka seassa

hajallaan suuria kiviä. Täytömaan alla oli kulttuurimaata: mullansekais-
ta savea, lahonnutta puuta (keppejä, lastuja, laudankappaleita), pai-
koitellen luita, hiiltä ja tiiltä. Tiilten kokoja: 8-8,5 x 11,5-12 x ?cm,
8,5-9 x 12-12,5 cm, ? x 15,5-16 x 31,5-32.

Kaivettaessa syvemmälle puujätteen ja mullan seassa oli rikkoutuneita tii-
liä ja lohkottuja kiviä (pituus 20-30 cm) harvana kerroksena (tiilten mit-
toja 7,5-9,5 x 11,5-14 x ? cm). Ne poistettiin, jolloin tuli esiin kuo-
rittuja tukkeja. Useimmat niistä olivat länsi-itä-suunnassa. Niiden hal-
kaisija oli 10 -25 cm. Koeojan eteläreunassa oli kaksinkertainen paalu-
rivi. Myös 2 m eteläreunasta oli kolme paalua. Tukkien ja paalujen välit
oli monin paikoin tilkitty pikku kivillä, kivikiiloilla ja tiilenkappa-
leilla. Väleissä oli myös lastuja, multaa, karkeaa rantahiekkaa, kaksi
ikkunalasin kappaletta.

Pohjaveden ja tukkien tiheyden takia ojaa ei voitu kaivaa tasoa -12.50 -
12.70 syvemmälle. Vain tukkien alkukohdassa saatiin esiin pohjasavi, jo-
ta oli pohjoisimman tukin pintaan saakka.

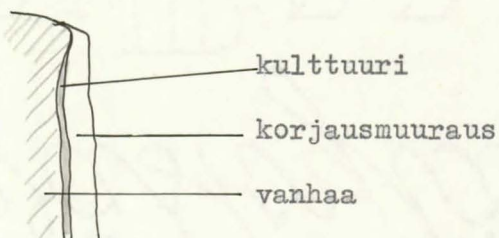
Koeojasta piirrettiin pohja ja leikkaus.

PÄÄLINNAN PÄÄTORNI

Alettiin poistaa pyöreän tornin linnanpihan puoleisesta ulkoseinästä 1890-luvun korjausmuurausta. Sen takana vanha ydinmuuri ulottui harjalle saakka. Alkuperäisessä muurauksessa oli käytetty kovaa kellertävää kalkkilaastia. Saumakivinä tiilenkappaleita.

Korjauslaasti melkein pelkkää kalkkia.

Uuden ja vanhan muurauksen välissä ohut tumma kulttuurimaa.

profiili

Siirrettiin linnaan johtavan sillan pielestä joen linnanpuoleiselta rantakalliolta taso +1.56. Eteläisen esilinnan eteläisen kehämuurin uudelleen muurattuun osaan merkittiin taso +3. Mittaamalla todettiin, että linnassa aikaisemmin käytetty nollataso = + 13.30 m.

3.6.-69

Joen rantoja perattu toukokuussa. Molemmilta rannoilta löytyi pohjasaves-
ta yksittäisiä paaluja sieltä täältä. Myös salvosrakenteeseen kuuluneita
hirsii, joista suurin osa sahattuja, osa kirveellä veistettyjä. Myös ti-
lenkappaleita.

Linnan itäpuolisen metsikön (Parken) kohdalla rantasavessa oli tiiliä:

8,2-8,8 x 14-14,3 x ? cm

8-8,5 x 13,5-14

holvitiili 9-9,6 x 14,1-14,2

Kerroksellisessa savessa tynnyrinvanteita.

Näytetiilet

Nr	Sijainti
1 + 1 A	Tornin ulkoseinä. Valeaukko kaakkoiskulmassa tornikellarin nr. 1 tasolla. (Huoneen nr. 1 holvimuurausta)
2 + 2 A	Tornikellarin nr. 1 sisäseinä.

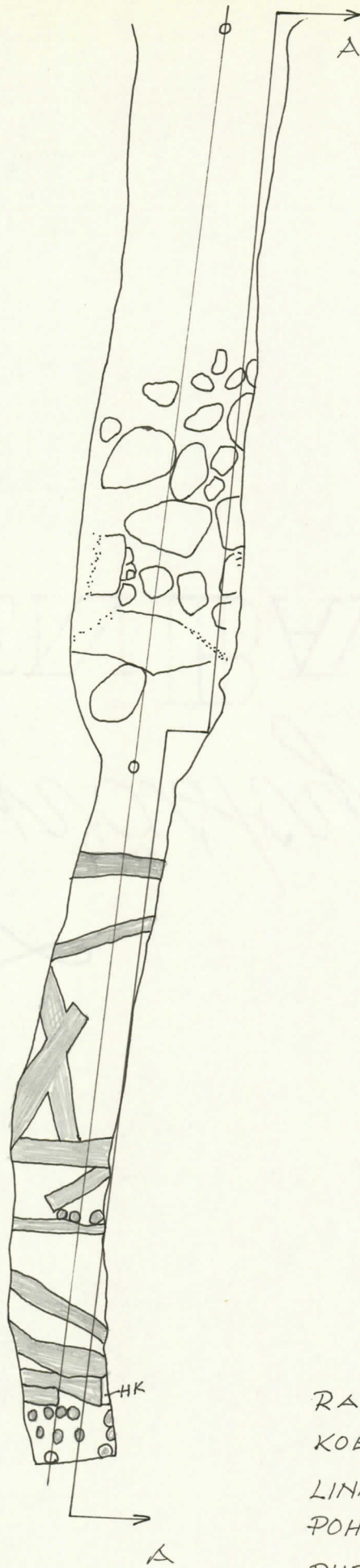
R a a s e p o r i 1 9 6 9

I r t o l ö y d ö t

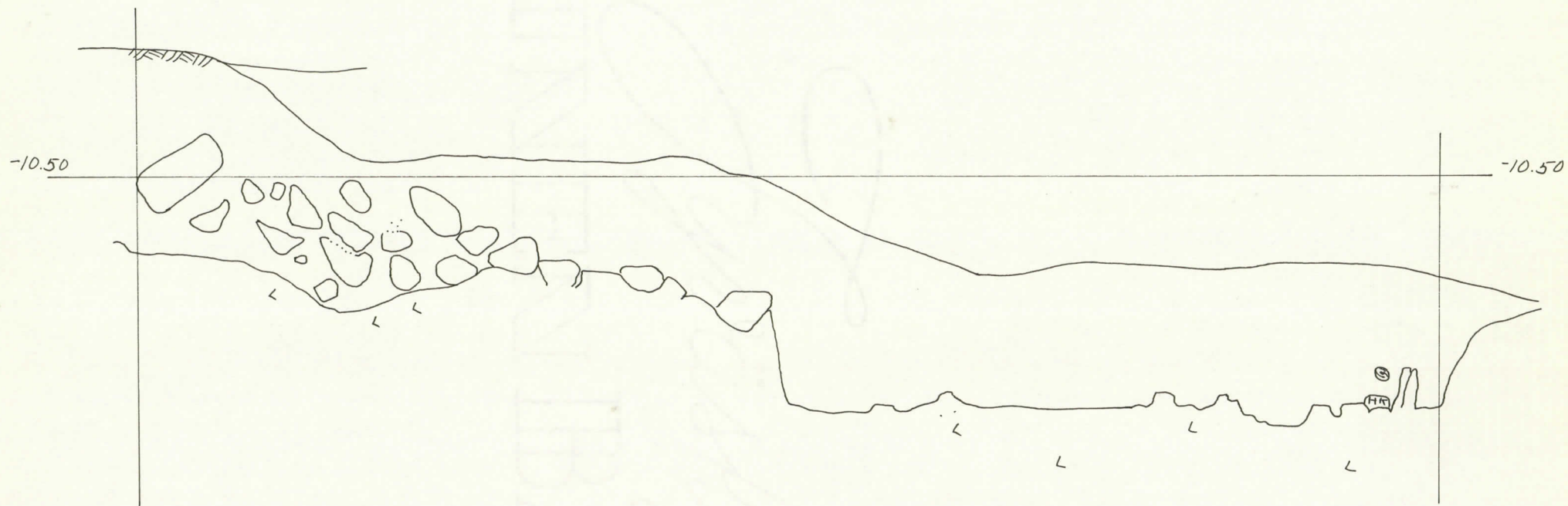
KM n:o	E s i n e	Löytöpaikka
69:101: 1	Rautainen kirveenterä, pituus 68 mm.	Eteläinen esilinna
: 2	Hypokaustiin kuulunut lattialaatta. 60 mm x 420 mm x 430 mm. Keskellä ilmanvaihtoreikä, ϕ 85-90 mm, sen ympärillä ura kantta varten. Punertavaa kiveä. Yläpinta sileä, alapinta karkeaksi hakattu.	- " -
: 3	Ruukunkappale. Alareunassa profiloitu koristereunus. Harmaata savea. Ei lasitusta.	- " - Kaakk.kulman rak.pohja.
: 4-5	Profileoituja ruukun reunakappaleita. Puna-savea. Dreijattu. Ei lasitusta.	Sama kuin ed.
: 6	Rautanaula. Nupin halkaisija 24-28 mm.	Sama kuin ed.
Numeroimaton	Savitiivisteiden palasia. Osa polttamattomia, osa palanut.	Sama kuin ed.
: 7	Ikkunalasin kappale.	Koeojan pohja et.esilinnan eteläpuolella.
: 8	Ruukunkappale. Alareunassa profiloitu koristereunus. Harmaata savea. Ei lasitusta.	Sama kuin ed.
: 9	Rautaveitsi. Teräosa katkennut. Pituus 128mm	Sama kuin ed.
Numeroimaton	Puinen tynnyrinvanne. Katkennut.	Linnajoen pohjasavi.
Numeroimaton	Puinen rysän (?) vanne. Katkennut.	- " -
: 10	Tiililaatta.	Et.kehämuuri,paalutus.
: 11	Laastia.	Et.esilinna, tiiliuuni C:n lounaisseinän läh.
: 12	Kynttilänjalka.	Et.esilinnan eteläpuol.
: 13	Rautanaulan osa ja rautanaula.	- " -
: 14	Saviastian kappaleita ja lasia.	- " -
: 15	Keramiikkaa.	- " -

Kuuden viimeksimainitun löydön tarkempi selostus kaivauskertomuksen yhteydessä (Raasepori 1969, Marianne Koskimies)

LEPPÄ/AL
⊕ 10

RAASEPORI
KOEJA ETELÄISEN ESI-
LINNAN ULKOPUOLELTA.
POHJA 1:50
PIIRT. A. ROSENQYIST
MITT. S. DRAKE 13.6.1969

RAASEPORI

KOEJA ETELÄISEN ESILINNAN
ULKOPUOLELLA. LEIKKAUS A-A

PIIRT. A. ROSENQVIST

MITT. S. DRAKE 13.6.1969

R a a s e p o r i 1 9 6 9

V a l o k u v a t

1/69 Päätornin harja pihan puolella (pohjoisessa). Korjausmuuraus poistettu. Kats. länteen.

2/69 Sama kuin ed. Yksityiskohta. Kats. etelään.

3/69 Eteläinen esilinna. Eteläsiiven anturamuuri kaivettu esiin. Kats. länteen.

4/69 Sama kuin ed. Kats. itään.

5/69 Eteläisen esilinnan luoteiskulma täytömaan poistamisen jälkeen. Kats. pohjoiseen.

6/69 Kivilaatta hypokaustin lämpökanavaa varten. Sileä puoli.

7/69 Sama kuin ed. Laatan alapuoli.

(neg. 3) Koeoja eteläisen esilinnan eteläpuolella. Paalut kaivettu osittain esiin. Kats. etelään.

(neg. 4) Sama koeoja. Puun pinnassa tilkkeenä kiviä ja tiiltä. Kats. pohjoiseen.

(neg. 12) Sama koeoja. Paalut koeojan eteläpäässä. Kats. etelään.

Edellisten lisäksi M. Koskimiehen ottamat valokuvat, jotka liitetty kaivauskertomukseen.

7/69

8/69

9/69

10/69

11/69

RAASEPARI 1969

6/69

7/69

RAASEPÖR1 1969

3

4

12